

**SPRAWOZDANIE Z MIĘDZYNARODOWEJ
KONFERENCJI NAUKOWEJ „OD MIĘDZYMORZA DO
TRÓJMORZA. INOCJATYWY INTEGRACYJNE I
KONCEPCJE ZBIOROWEGO BEZPIECZEŃSTWA W
EUROPIE ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ W XX I XXI W.” –
OSTROWIEC ŚWIĘTOKRZYSKI,
17-18 PAŹDZIERNIKA 2019 R.**

Gospodarzem konferencji zorganizowanej pod Honorowym Patronatem Szefa BBN Pawła Solocho, była Wyższa Szkoła Biznesu i Przedsiębiorczości w Ostrowcu Świętokrzyskim. Jej współorganizatorami były także: Środkowoeuropejski Instytut Badań i Analiz Strategicznych (odpowiedzialny za obsługę finansową konferencji), Czerniowiecki Uniwersytet Narodowy im. J. Fedkowycza (Ukraina), Międzynarodowy Uniwersytet Kaukaski w Tbilisi (Gruzja) oraz Uniwersytet Stefana Wielkiego w Suczawie (Rumunia). Ponadto status Partnerów Konferencji miały m.in.: Polskie Towarzystwo Geopolityczne, Związek Oficerów Rezerwy (Rumunia), a także Targi Kielce S.A., promujące w trakcie konferencji Międzynarodowy Salon Przemysłu Obronnego. Przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego Konferencji był kierownik Katedry Bezpieczeństwa Narodowego WSBiP gen. broni w st. spocz. dr inż. Anatol Wojtan, zaś przewodniczącym Rady Naukowej prof. dr hab. Jurij Makar z Uniwersytetu w Czerniowcach.

Zgodnie z zamierzeniami organizatorów dwudniowa konferencja podzielona została na cztery sesje tematyczne (toczące się równoległe dwie sesje czwartkowe i dwie piątkowe) – każda z nich składać się miała z 10 prelekcji oraz czasu poświęconego na dyskusję. Ostatecznie, wskutek braku kilku uczestników, w konferencji wzięło udział 36 prelegentów prezentujących 34 wystąpienia, a także około 40 uczestników biernych. Prelegenci reprezentowali 9 państw: Polskę, Ukrainę, Litwę, Rosję, Gruzję, Rumunię, Czechy, Węgry, Wielką Brytanię. Konferencja prowadzona była w językach angielskim i polskim, przy czym większość prelekcji była wygłoszona w języku angielskim.

Konferencja rozpoczęła się 17 października częścią oficjalną, podczas której głos zabrali przedstawiciele organizatorów i partnerów (m.in. oficjalne delegacje z uniwersytetów w Czerniowcach i Tbilisi oraz rumuńskiego Związku Oficerów Rezerwy). Powitani zostali goście konferencji, m.in. dyplomaci z ambasad Litwy i Rumunii w Polsce, generał Mieczysław Cieniuch, były ambasador RP w Ankarze, a także przedstawiciele władz samorządowych.

Sesja I. dotyczyła przede wszystkim idei Międzymorza w ujęciu historycznym oraz genezy inicjatyw integracyjnych w Europie Środkowo-Wschodniej w XX wieku. W otwierającym sesję referacie zatytułowanym „The Intermarium Paradox” dr Paweł Gotowiecki, rektor Wyższej Szkoły Biznesu i Przedsiębiorczości, podjął rozważania nad czynnikiem siły w konstruowaniu koncepcji federacyjnych i konfederacyjnych w Europie Środkowo-Wschodniej w XX w. Prof. dr hab. Wołodimir Komar z Przykarpackiego Uniwersytetu Narodowego im. Stefanyka w Stanisławowie (Iwano-Frankiwnsk) przybliżył koncepcję prometejską, stanowiącą uzupełnienie przedwojennych polskich założeń federacji środkowoeuropejskiej. Major Paulus Japertas, reprezentujący Uniwersytet Wileński, skupił się na militarnym aspekcie przedwojennych działań integracyjnych – i dezintegracyjnych – przybliżając mniej znane okoliczności polsko-litewskiej „wojny informacyjnej” w 1927 r. Ppor. mgr Marcin Mischuk, reprezentujący Centrum Przygotowań do Misji Zagranicznych, przybliżył raczej negatywnie oceniany w polskiej literaturze sojusz Małej Ententy, przedstawiając oczekiwania i rezultaty tej geopolitycznej konfiguracji. Kontynuując tematykę zamierzeń międzywojennych dr Oлександр Rusnak z Czerniowieckiego Uniwersytetu Narodowego im. J. Fedkowycza zobrazował w swym wystąpieniu genezę i próbę realizacji koncepcji kanału bałtycko-czarnomorskiego. Dr Giedrė Milerytė-Japertienė z Narodowej Biblioteki Litwy przedstawiła raczej jałowe próby rozmów emigracji polskiej i litewskiej w okresie powojennym, wyjaśniając przyczyny odrzucenia przez Litwinów pomysłu Międzymorza. Mgr Aleksandra Cieslar z King’s College London wskazała na uwarunkowania adaptacji emigracyjnych założeń Jerzego Giedroycia i Juliusza Mieroszewskiego we współczesnej polskiej polityce bezpieczeństwa. Przeglądowy charakter miało wystąpienie mgr. Adama Kuzia z Uniwersytetu Adama Mickiewicza, który podjął się omówienia istoty koncepcji integracyjnych w Europie Środkowo-Wschodniej w XX I XXI w. Sesję zamknęło wystąpienie dr Alby Popescu z Narodowej Akademii Obrony w Bukareszcie, która przybliżyła geopolityczne uwarunkowania Unii Europejskiej, która stara się odgrywać podmiotową rolę w polityce globalnej.

Równoległe do sesji I. toczyła się sesja II. konferencji, w której prelekcje dotyczyły przede wszystkim politycznych i militarnych uwarunkowań współpracy krajów Europy Środkowo-Wschodniej. W otwierającym sesję wystąpieniu dr Tomasz Jarocki z Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach postawił pytanie o przyszłość Unii Europejskiej w dobie kryzysu integracji. W kolejnej prelekcji dr Leonid Gusiew z moskiewskiego MGIMO wskazał na polityczne i ekonomiczne interesy Niemiec w Europie Środkowo-Wschodniej. Dr Łukasz Lewkowicz z UMCS przedstawił “niepewnego sojusznika”, jakim jego zdaniem jest dla inicjatywy Trójmorza Słowacja. Następne wystąpienie poświęcone zostało kolejnemu sąsiadowi Polski – Litwie. Dr Vadim Volovoj, ekspert Środkowoeuropejskiego Instytutu Badań i Analiz

Strategicznych, wskazał na zewnętrzne i wewnętrzne dylematy polityki Wilna w obecnej, skomplikowanej sytuacji geopolitycznej. Wstępem do dyskusji na tematy militarne, które zdominowały drugą część II. sesji, był referat dr Alike Guchuy z Międzynarodowego Uniwersytetu Kaukaskiego, który wskazał na znaczenie, jakie dla ekspansywnej polityki Federacji Rosyjskiej w regionie miało zrewidowanie przez Władimira Putina (2007 r.) stosunku Rosji do Układu o całkowitej likwidacji pocisków raketowych średniego zasięgu z 1987 r. Z kolei dr Vakhtang Maisaia, także z Międzynarodowego Uniwersytetu Kaukaskiego, przedstawił regionalne inicjatywy na rzecz stworzenia systemu bezpieczeństwa w obszarze Międzymorza na tle geopolitycznej mapy kontynentu. Dr Tomasz Wójtowicz z Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie spróbował porównać kultury strategiczne wybranych państw uczestniczących w inicjatywie Trójmorza. W zamykającym sesję referacie plk dr hab. Wojciech Horyń z Akademii Wojsk Lądowych przybliżył militarne i pozamilitarne determinanty współpracy w ramach inicjatywy Trójmorza.

Pierwszy dzień konferencji zakończył się promocją książki dr Anny Baldygi, kierownik Katedry Ekonomii Wyższej Szkoły Biznesu i Przedsiębiorczości w Ostrowcu Świętokrzyskim. Książka, zatytułowana „Rosyjska polityka wzrostu gospodarczego. Założenia, realizacja, efekty”, stanowiąca efekt kilkuletnich badań autorki, została wydana przez WSBiP.

W drugim dniu konferencji odbyły się dwie równoległe sesje. Sesja III. poświęcona została ekonomicznym aspektom działań integracyjnych w Europie Środkowo-Wschodniej, a także przejawom „wojny ekonomicznej” w tej części kontynentu. Dr Oana Poiană z Uniwersytetu Babeş-Bolyai w Cluj-Napoca wskazała na ekonomiczne znaczenie inicjatywy Trójmorza. Mgr Valentin Nicolae Berca, reprezentujący rumuński Związek Oficerów Rezerwy, wskazał na znaczenie infrastruktury transportowej między morzami Czarnym a Adriatyckim. Kolejny prelegent, dr Bartosz Dziewiałowski-Gintowt z Wyższej Szkoły Pedagogiki i Administracji im. Mieszka I w Poznaniu, przybliżył problematykę bezpieczeństwa energetycznego, transportowego i cyfrowego w świetle wybranych projektów priorytetowych inicjatywy Trójmorza. Z kolei sytuacja socjoekonomiczna państw obszaru Trójmorza stanowiła przedmiot prelekcji dr Marty Gębskiej i dr Wiktorii Trybul z Akademii Sztuki Wojennej. Kolejne wystąpienia poświęcone były *stricto* polityce gazowej. Dr Przemysław Furgacz z Wyższej Szkoły Biznesu i Przedsiębiorczości osadził kwestię inicjatywy Trójmorza w szerszym kontekście rywalizacji rosyjsko-amerykańskiej o europejski rynek gazowy. Dr Anna Baldyga, także z WSBiP, przybliżyła problematykę bezpieczeństwa energetycznego Polski w obszarze polityki gazowej. Mgr Roman Temnikow z Uniwersytetu Masaryka w Brnie wskazał w swoim wystąpieniu na znaczenie Korytarza Południowego, jako następcy niezrealizowanego projektu gazociągu Nabucco W wystąpieniu zamykającym tę

sesję dr Łukasz Stach z Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie umiejscowił Europę Środkowo-Wschodnią jako miejsce rywalizacji amerykańsko-chińskiej.

Sesja IV., tocząca się równolegle z sesją III., poświęcona była w przeważającej mierze problematyce ukraińskiej i kaukaskiej. W wystąpieniu otwierającym debatę mgr Wiktor Możgin z Uniwersytetu Jagiellońskiego zobrazował współczesną reinterpretację ukraińskiej myśli geopolitycznej jako determinantę zmiany układu sił w regionie Europy Środkowo-Wschodniej. Kolejny prelegent, mgr Pawło Łodyn z think-tanku Centre of Political Narratives of Democracy, zaprezentował analizę SWOT poświęconą polsko-ukraińskiemu zbliżeniu w kontekście budowy regionalnego systemu bezpieczeństwa. Dwaj kolejni mówcy, prof. dr hab. Jurij Makar oraz doc. dr Witalij Makar z Czerniowieckiego Uniwersytetu Narodowego przybliżyli jeden z kroków Ukrainy ku integracji europejskiej, jakim była akcesja do programu Partnerstwa Wschodniego. Prof. dr hab. Sergij Feduniak, także z Uniwersytetu w Czerniowcach, skupił się w swym wystąpieniu na działaniach ukraińskiej administracji prezydenta Zelenskiego oraz płynących z niej szansach i zagrożeniach dla bezpieczeństwa Ukrainy. Także kolejny referat, mgr Olgi Jastrzębskiej z Uniwersytetu Wrocławskiego, dedykowany był zagadnieniu polityki nowego prezydenta Ukrainy. Zdaniem prelegentki prozachodnie gesty Zelenskiego mogą stanowić przeszkodę dla rosyjskiej koncepcji federalizacji Ukrainy. Kolejne dwa referaty w sesji IV. zostały przeniesione z poprzedniego dnia ze względu na niemożność uczestnictwa prelegentów w pierwszym dniu konferencji. Plk dr inż. Krzysztof Surdyk z Wyższej Szkoły Biznesu i Przedsiębiorczości wskazał, bazując na przykładach z przeszłości i współczesności, na Intermarium jako ideę wojny hybrydowej. Dr Andrea Schmidt z Uniwersytetu w Peczu przybliżyła znaczenie polityki Węgier we współczesnej grze geopolitycznej. Dr Khatuna Chapichadze, w przedostatnim wystąpieniu, pokusiła się o refleksję na temat szans i uwarunkowań oraz ewentualnej roli w polityce międzynarodowej Unii Południowokaukaskiej. Sesję zamykała prelekcja dr. Igora Selezniewa z Rosyjskiej Akademii Nauk, który przybliżył dezintegracyjne działanie ideologii dżihadyzmu w Bułgarii oraz innych krajach Europy Południowej.

Konferencja w Ostrowcu Św. była czwartą międzynarodową konferencją naukową poświęconą kwestiom związanym z szeroko rozumianą problematyką bezpieczeństwa międzynarodowego. Poprzednie dotyczyły konfliktu na Ukrainie (2015), Obrony Terytorialnej (2016), konfliktów asymetrycznych i wojen hybrydowych (2018). Jak wypowiedział się w jednej z relacji prasowych przedstawiciel komitetu organizacyjnego dr Przemysław Furgacz, potencjalnym tematem kolejnej konferencji, planowanej na 2021r., będzie Rosja i jej polityka.

Sylwia Sławińska